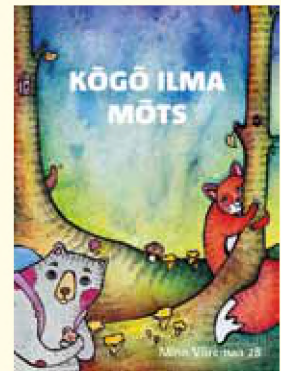
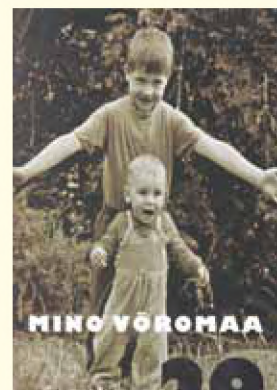

VÕRO KEELEN

Rehekuu 2017

TÄHE

LATSI HINDÄ KIROTÕT RAAMAT "MINO VÕROMAA"

Timahava ilmus joba 30. kõrda võrokeeline latsi-loomingu kogomik „Mino Võromaa”. Taa om üts edimäidsi raamatit, miä võrokeelen ilmuma nakaś. Läbi aigõ omma’ latsõ’ konkursilõ saatnu ummi juttõ, luulõtuisi, näütemängõ vai (vana)vanõmbidõ käest üles kirotõduid juttõ. Parõmba’ noist omma’ trükidü’ raamatihe. Vaihõpää’l omma’

edimäidsist kirotajist saanu latsõvanõmba’, kinka latsõ’ saatva’ nüüd ummi juttõ „Mino Võromaalõ”. 30 raamatun om seen terve’ Võromaa lähemb aolugu latsi silmiga nättült. Taa om põnnõv raamat tuun mõttõn, et saa’ kunagi vanas, selle et kirotaja’ omma’ kõik aig noorõ’. Umma juttu raamatust näüdatäs ja loetas ette sakõstõ tervele suguvõsalõ!

Luulõtuksi <i>Contra, Triinu Laan</i>	4
Vallavanõmb sai vallanoorõmbas <i>Jan Rahman</i> ..	6
Kolmõ kana suvõkodo <i>Anni Marie (7- aastanõ)</i> ...	8
Arbuus ja tatipuu <i>Andrus Kivirähk</i>	10
Post	12
Luudus <i>Repän puu-unigu all Leila Holts</i>	14
Raamat <i>Repän</i>	15
Nali	16
Meisterdüs <i>Rahvarõivin laulja' ja tantsja'</i>	17
Arva är!	19
Koomiks: <i>Hää seeneline</i>	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht latsiaokiri
KÄÜMÄ PANT VAHTSÕAASTAKUUN 1960 • TULÕ ÜTS KÕRD KUUN

Toimõndusõ aadrõs:
Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 646 3697

Päätoimõndaja Ilona Martson
Abitõimõndaja Mariko Faster
Kunstilinõ toimõndaja Priit Rea
Makett Dan Mikkin

Tähekeist saa telli' õkvakõrralduslepinguga
www.tellimine.ee
telefon 617 7717

Edekaasõ joonist' Jaan Rõõmus

PÕNÕVA' OPIPÄÄVÄ'

Mõnistõ muusõumin omma' viil seo sügüse tulõman põnõva' opipäävä' latsilõ. Vanaao poodipääväl (31.10—3.11) kaias ütte vanna puuti ja saa nätä' vannamuudu kauplõmist. Viil uuritas, midä vanaaigson poodin müüdi, opitas arvõlavvaga rehendamist, kompvekke ja paprõtuutu tegemä. Märdinädälil (7.-10.11) opitas vannu mängõ, laulõ, mõistatuisi ja kombit. Päävä lõpun saa süvvä' mardipääväsüüki. Katri-nätäl om muusõumin 21.—24.11. Vana-aolidsõ koolipäävä nädälil (29.11—1.12) saa teedä', mäantsiid tunnõ koolin oll' ja mäane oll' vanaaignõ koolipäiv. Pruuv' saa põhukoti pääl magamist, tetä' padjasõta ja maitsa' süüki, miä oll' koolilatsilõ kuuli üten pant. Muusõumin omma' viil tulõman meisterdämise nätäl (5.—8.12) ja jõuluprogramm (12.—22.12).

TIATRILAVASTUSÕ' TARTON

Vanemuisõ tiatrin tull' süküskuu 2. pääväl vällä tandsulavastus "Naksitrallid". Naksitralli' omma' Eno Raua ja Edgar Valteri vällä mõtõldu veidikese andsagu' sõbra', kinkaga kuun saa seikluisi ette võtta' ja maailma päästä'. Lavastusõn õnnõ tandsitas ja ei kõnõlda' üttegi sõnna, selle et kõik om ilma sõnnuldagi selge. Lavastusõ autori' omma' Katrin Pärn ja Janek Savolainen jt.

Rehekuu 28. pääväl tulõ vällä latsioopõr "Guugelmuegelpunktkomm". Sääl saat seikluisi ette võtta' vanaimä, tütlärlats Juta ja timä meritsia Possuga. Taa om lugu tuust, miä nakkas juhtuma sõs, ku mobiili vällä lülität. Muusiga kirot' Tauno Aints, luu mõtli' vällä Rein Pakk, Aapo Ilves ja Tauno Aints, laulõ sõna' kirot' Aapo Ilves, lava pääle sääd' Marko Matvere, kunstnigutüü tekk' Rosita Raud.

MANO SAA KAIA' JA KÕGÕST LÄHKÜMBÄHE LUKÕ' KODOLEHE PÄÄLT: [HTTPS://MONISTEMUUSEUM.EE/](https://monistemuuseum.ee/)

TANDSULAVASTUS "NAKSITRALLID"

Contra
ÄR KRATSKU!

ÄR SA NIIDA KAAPKU PÄÄD,
KULLA TÛTÄRLATS!
TUUL EI OLÕ' LUUTA' HÄÄD,
KIÄ NII KÕVVA KRATS.

KÕIKI HIUSSIGA SU PÄÄST
VALLA TULÕ PATS –
PÄHÄ' ALALÕ SUL JÄÄS
ÕNNÕ TÛHI PLATS.

Triinu Laan

MA NAKKA PUUS!

KU MA SUURÕS SAA, SÕS NAKKA PUUS –
TIIÄ-I VIIL, KON OPPI' SAASSI TUUS?
MA OLÕS TAMM, NII PARAJAHE PAKS,
MU OTSA RONNI' SAASSI EGÄ VÄIKU LATS.
MU ALOMADSÕ OSSANI ÜTS RETEL AVITASI
JA PERIS KORGÕN OLÕSI MUL TSIRKÕ PESÄKASTI'.
MU LEHE' VARJU ANNASI KUUMAL SUVÕAOL,
MU ALL SAAS LATSÕ' VAHEL OLLA VIHMAPAON
VAI HOOBIS OSSÕ PÄÄLE ÄRÄ KÄKKI' HINNÄST,
KU TAHASSI-I TARRÕ NÄÄ' ÕDAGULÕ MINNÄ'.

KU MA SUURÕS SAA, SÕS NAKKA PUUS –
TIIÄ-I VIIL, KON OPPI' SAASSI TUUS?
MA VEIDÛ PIKKUST KASU JA KIMMÄS OM SÕS TUU –
KÛLH OPILASÕS KUTS MU MÕNI SUURÕPUU-PUUKUUL.
SÄÄL KOOLIN OPPAJAS OM VANA KAHHAR TAMM,
KIÄ ETTE NÄÛTÄS, SAMMU PERÄN SAMM,
KUIS OLLA' VÕISSI TAMM, NII PARAJAHE PAKS,
ET MU OTSA RONNI SAASSI EGÄ VÄIKU LATS.
KU MA SUURÕS SAA, SÕS NAKKA PUUS –
VANA KAHHAR TAMM MU VÄLLÄ OPPAS TUUS!

Triinu Laan

UNÕMAA JA KODOMAA

ÄIU-KUSSU UNÕMAALÕ,
PAKSU UNÕMÕTSA TAADÕ,
MÄNGMÄ PEHMET UNÕPALLI,
PUHKMA LAHKÕT UNÕPILLI
LÜÜMÄ LILLI-LALLI-LULLI,
KOONI TAGASI SÄÄLT TULLI...
UNÕMÕTSAST, UNÕMAALT
KODOMÕTSA, KODOMAALÕ,
MÄNGMÄ SINIST LOTTÕ-PALLI,
PUHKMA PUNAST SUUPILLI,
LÜÜMÄ TRILLI-TRALLI-TRULLI –
SÕS UNÕMAALÕ TAGASI JÄL' TULLI!

Triinu Laan

KUIS HARAK HÕRAGU PÄSTSE

PUHMA KÜLGE ÜTSIK HÕRAK
JÄI KURVALT RIPNÕMA PÄÄLT TUUD,
KU KORJAT SAIVA TIMÄ VELE' MUU'.
TÄ PÄSTSE NÄLÄNE JA MAIAS HARAK,
KIÄ NÄPSÄS HÕRAGU SÕS SUUHTÕ
JA ESI LINNAS UIBU-PUUHTÕ!

Contra

TUU' MULLÕ MUNAMÄGI!

MA OLÕ VÄEGA TSILLUKÕ,
EI AIAST ÜLE NÄE'.
KAS, ESÄ, TOOSI MINULÕ
SA HAANILT MUNAMÄE?

TUU ÕKVALT AIA KÕRVALÕ
TAN PISTÜ PANÕSSI,
KU TIIDMISJANU PÄÄLE PRESS,
SÄÄLT ÜLES RONISSI.

EI KÄKISSI MU PILGU IIST
MAAILMA ASJU AID,
MA LAHEDASTÕ NÄESSI SIIST
KAVVÕMBITKI MAID.

AH ET SÄÄL TIPUN PILVI ALL
PUHK VÄEGA KÕVA TUUL?
NO TUU' SIS PUUL TUUST MUNAMÄEST
VAI ESKI POOLÕST PUUL.

Jan Rahman

VALLAVANÕMB SAI VALLANOORÕMBAS

Suurõn kabinetin, suurõ tammõpuust lavva takan istõ vallavanõmb. Suurõn pehmen tugitoolin. Tä võtsõ mapka vahelt paprõ vällä, kai tuud tähtsä näoga ja kirot' suurõ tsõõrigu allkirä.

Äkki läts kabineti uss valla. Sisse astõ kats ime-likku kujjo. Mehel olli' vundsi' iin, a naasõl pindsak sälän.

„Nii, sa ei olõ' inämb vallavanõmb. Panõ' uma' asä' kokko ja mine' tast är,” ütli' tulnuka'.

„Mille?”

„Selle, et valda ei olõ' inämb,” üteli' Vunts.

„Ja tuu tähendäs, et ei olõ' inämb ka vallava-

nõmbat,” üteli' Pindsak.

„A mis ma sis tii?”

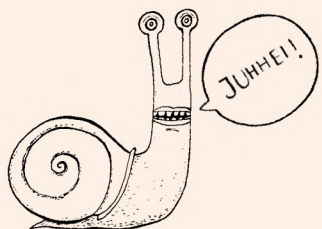
„Mine' tüüle!”

Tuud üteli' pindsakuga naanõ, kiä samal aol salamahtu umma seeremarja vasta vallavanõmba toolijalga süütse.

Vallavanõmb lonksõ müüdä tiid. Pään oll' sada mõtõt.

„Nakka bussijuhis,” tull' äkki hää mõtõ. Läts bussi mano, istõ ruuli, a buss es lää' käümä. Vallavanõmb lonksõ edesi.

„Nakka traktoristis!” tull' tõonõ hää mõtõ. Läts

traktori mano, istõ ruuli, a traktor es lää' käüma. Vallavanõmb lätš kodo är. Oll' õdak ja aig magama minnä'.

A uni es tulõ'. Küll käändse vallavanõmb hinnäst ütele, küll tõõsõlõ poolõ. Lõpus jäi iks magama.

Unõn näkk' vallavanõmb bussi. Tahtsõ tuuga sõita', a buss muutu mängubussis. Ja traktor muutu kah mängutraktoris. Säändse hirmsa unõ pääle heräsi vallavanõmb üles.

Ku tä hinnäst sängüst pistü ai, sai arvo, et midägi om tõistmuudu. Kõik asä' olli' kuigi suurõmbas muutunu. Kai umma kätt, tuu oll' maru väiku. Kai jalga, tuu oll' väega lühkü. Kumpsõ umma nõnna. Vallavanõmb oll' latsõs muutunu!

Niimuudu, latsõs saanult, lätš tä vällä. Välän mänge' tõõsõ' latsõ' liivakastin.

„Kiä sa sääne olõt?”

„Ma olõ vallavanõmb!”

„Mis vanõmb! Sa olõt esiki meist noorõmb!”

„Sa olõt vallanoorõmb!”

Niimuudu sai vallavanõmb vahtsõ nime.

Latsõ' es taha' edimält võõrast mängu võtta', a õigõ pia oll' ka vallanoorõmb üten tõisiga mänguhuun. Muiõ mänguasju hulgan olli' ka mängubuss ja mängutraktor. Latsõ' ehiti liivakastin hulga egäsugu asju. Ehiti nika, ku õdak tull'. Vallanoorõmb lätš kodo magama.

Jälleki es taha' uni tulla'. Lõpus tull', a vallanoorõmb kuulsõ unõn ütte imelikku hellü. Helü ütél' vallanoorõmbalõ: „Nakka' ausat tüüd tegemä, nakka majavalitsõjas!”

Vallanoorõmb heräsi ja oll' kurb, et täl es olõ' üttegi majja, midä valitsõ'. Kurva mooduga lonksõ

tä liivakasti mano tagasi. A säääl oll' üts maja, liivaloss, mille nä latsiga päiv varramba olli ehitänü. Vallanoorõmb ütél' liivalossilõ: „Ma nakka sinno valitsõma!”

Loss es taha' edimält tuust kuuldaki, a vallanoorõmb oll' väega hallõ näoga ja lõpus oll' liivaloss nõun, et vallanoorõmb tedä valitsõs.

Nii saigi väiku valla vallavanõmbast vallanoorõmb, suurõ liivalossi valitsõja. Tä istõ no liivakasti veeren, suurõ liivast lavva takan suurõn liivast tugi-toolin ja vidäsi liiva pääle tsõõrikit allkirju.

KOLMÕ KANA SUVÕKODO

Mii' kana' umma' Prantsus, Leghorn ja Braama. Neo' umma' suvõkana', keväjä esä tuu talost ja sügüse vii tagasi. Kirriv faverolli tõugu kana um peri Prantsusmaalt, säält saigi tä nime – Prantsus. Braama um kah kirriv, müräk lihakana, kiä munõ õnnõ tsipakõnõ – timä um peri Indias ja braama umgi

tõvvu nimi. Leghorn um kah tõvvu nimi ja timä um muna-kana, valgõ ku lubi, munõ suuri ilosit valgit munnõ. Prantsusõ ja Braama muna' umma' pihlõdsõ', Braamal täpikaisiga.

Kanamajan piät iks põhku olõma, et kanol olõsi kodot-sõmb ja saasi pesä pääl istu'. Lätsimi ütskõrd lehmälauta vahtsõt põhku tuuma ja esäl sattõ telefon põhku võttõn sita sisse. Prügukotitõus põhku sai iks är' tuudus. Kanaaian piät kõrd olõma.

Egä hummogu tulõ kanno süütä'. Tuu käü niidadõ. Kõgõ inne tuvvas põhisüük, miä um inämbjaolt tatrigupudõr. Perän antas vesi, a viiannom küüritäs inne är'. Munakana täüssüüt, sääntse' teräkese', piät kah kõik aig nõna vai noki iin olõma, tuu käü savianomahe. Nurmvarblasõ' võtva' säält muudku matti, nä käävä' karakaupa kanaaian.

Kana' tahtva' egä jumala päiv ussaian muro pääl kah ja-lota'. Nädselmähain* maitsõs näile õigõ' häste. A mõnikõrd läävä' nä herneaida. Kanolõ miildüs ka kuklasõpessi kraapi' ja liiva seen soputa'.

Õdagu õigõ' varra roniva' kana' redelit pite orrõ pääe, nä umma' harinu puu otsan magama, säääl um julgõmb.

Ütskõrd imä näkk, et Leghorn juusk puultõist-puultõist sammuga söögi perrä. Sõs mi näi är', et Leghorni hää jalg um haigõs jäänü. Tuu jalg oll' täl paksõmb ja tä limbas'.

„Palanik um sisse lännü',” üteli vanaimä, kiä um ämmä-imändäs opnu. Ma võtsõ Leghorni kinni', tä es pelgä', ja vanaimä pandsõ tälle viinakompressi haigõ kotusõ pääle ja pruuni ruuhsalvi. Kõütse jala marliga kinni' kah!

Esäl süä halut', iks lainat kana. Sõs tä kõlist' maaülikuuli, kon tüütäs tõpratohtri Madis, kiä avitas kodassit. Mi Leghorn nakaški käümä kotkatohtri man umma jalga praavitaman!

Pannimi Leghorni liinasõidus kasti ja kast lätõ pagasnikku. Johtu väiku äpärõdüs – kana kakasi õkva kasti täüs. Vaenõ issikene pidi tuu är pühkmä, muido olõs hais auton liina sõitõn jälle olnu.

Tohtri Madis pruumsõ kanal jalast mustusõ ja mää kätte

saia'. Leghorn kaagut' ja rabõl', esä hoitsõ tedä kõvva kinni' ja ma' meelüdi. Sõs mähkse tohtri jala pindõga kinni', teip kah pääle, et es saanu' haigõt kotust tsauni'. Leghorn sai antibiootikumi pritsi kah.

Neli kõrda käve Leghorn kudasõtohtri man. Ütskõrd ukõrd' tä Tarto liinan kastist vällä. Tä mõtõl', et saa pagasnigu aknõst vällä linnada' ja liput' säälsiboga, es suta' paigan püssü'. Sõs esä topsõ tä kasti tagasi.

Kotkatohtri man ma näi ussõ vaihõlt kotkasulgi ja perätüid puurõ. Võõra' es tohi' tõbitsit kotkit kaia', nuu' hiidüse' vai sõs harinõsõ' inemiisiga är. Kotka kotus um mõtsan vai lakõ taiva all. Ütspäiv näi ma televisioonin, kuis tohtri-Madis pästse üte terves ravidu kotka mõtsan vallalõ. Tuu kudas oll' kihvtitsit pliihaavlit sisse söönü.

Leghorni jalg kah parasi, sõs tulli' vaihõlõ vihmadsõ' ilma'. Kanaaid lätš likõs. Leghorn nakaš nurisõma ja kõõdsätämä. „Antibiootikumi' umma' kana nõrgas tennü,” ütõl' esä. Leghorn um är kül-

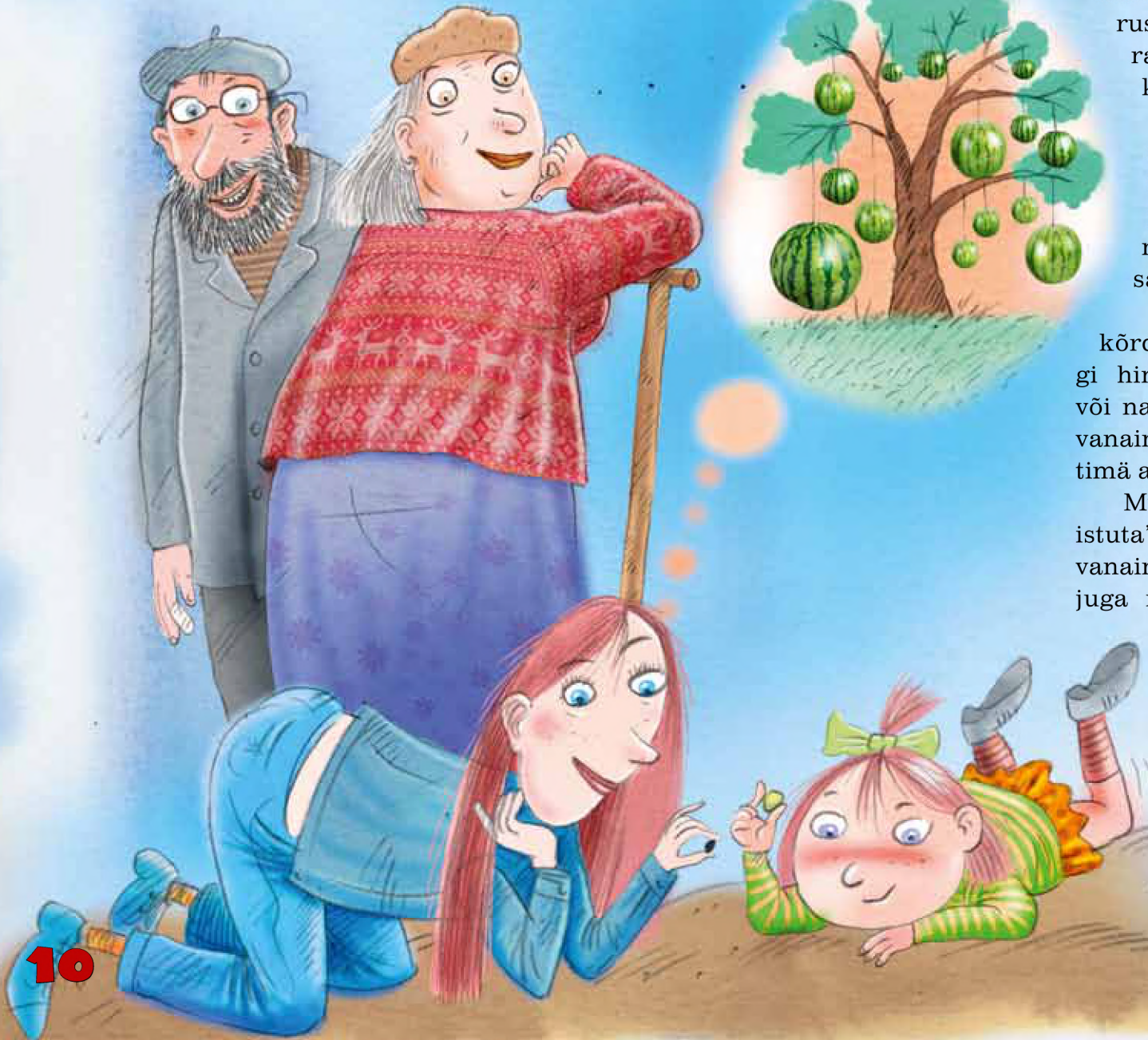
metenü. Emme murõt' Leegukõist. Tõõsõ' kana', Braama ja Prantsus kah murõdi', es võta' esiki kardolit, midä ma näile andsõ.

Esä vei sõs kana' tallo tagasi, et peris koton um parõmb põtõ' ku suvilan. Paari päävä pärast kirot' kanatädi esäle,

et Leghorn um lämmän, kuiva põrmandu pääl praavunu ja võtt süvvä'. Tulõva suvõ näemi' vast ummi kanno jälleki.

7-aastadsõ Anni Marie jutu pandsõ
kirjõ Juhani Püttsepp.
*nädselmähain – vesihain

ARBUUS JA TATIPUU

Mirtel ja Mia elli' tegelikult liinan, a käve' vaihtõpää' maal vanaimä puul külän. Vanalimäl oll' suur aid ja sää' kasvi' uibu' ja marapuhma'. Oll' karusmarju ja vabarnit ja verevit hõrakit ja valgit hõrakit ja esiki siti-
kit.

Mirtelile miildüvä' vanaimä mara' häste, a kõgõ inämb miildü iks arbuus. Tuu oll' nii mahlanõ ja tsukrumakus! A maal, vanaimä aian arbuusõ es kasu', noid sai osta' õnnõ liinast poodist.

Mirtel oll' vanalõimäle sada kõrda kõnõlnu, et tekku ummõta-
gi hindäle ka arbuusipinnär, kavva või naid hõrakit ja vabarnit süvvä'! A vanaimä raup' õnnõ pääd ja selet', et timä aian arbuusi' ei kasu'.

Muidogi ei kasu, ku inemine naid istuta' ei viisi'! Mirtel sai arvo külh, et vanaimä om vana ja täl om ummi marjuga niigi hulga tegemist. Ku rassõ oll' joba naid karusmarjugi korada'! Puhm oll' terävit nõklu paksult täüs ja nuu' mugu' tsusksi', ku sa pruuvsõts tsillokõisi marakõisi kätte saia'. Arbuusõga olõsi kõik hulga lihtsämb – noil olõ-õi nõklu ja naa' omma' suurõ'. Tõmba' õnnõ varrõ

külest vallalõ ja veerüda' tarrõ nigu jalgpalli.

Mirtel mõtõl' esi' arbuusõ kasvatama naada'. Ku imä poodist arbuusi tõi, kogosi tä kõik siimne' suurtõ purki. Jaanipääväl vanaimä man ollõn kaibsõ tä salahuisi pindremaa viirde mulgu, valasi kõik arbuusisiimne' sinnä' sisse, ai mulgu kinni' ja valasi pinnärd hoolõga.

„Taha' tulõ mu' arbuusinurm,” ütõl' tä katõaastadsõlõ Mialõ, kiä vanõmba sõsara toimõndamiisi põnovusõga kai. Mia mõista-as viil häste kõnõlda', a tä oll' väega tark tütärlats. Ku Mirtel nakkas arbuusõ kasvatama, sõs tahtsõ jo timä kah midägi maaha panda'! Önnõ midä?

Mial olõ-õs ütõtegi seemend, a tä võtt' nõnast väiku kolli ja matsõ maa sisse.

„Taha' kasus tatipuu,” mõtõl' tä, selle et kõnõlda' tä viil mõista-as.

Tull' süküs. Mirtel ja Mia lätõsi' jälki maalõ vannaimmä kaema. Vaivald olli' nä autost vällä saanu, ku panni' pindremaa poolõ juusku.

Kas arbuusi' omma' valmi'? Ku korgõ om joba tatipuu?

A arbuusõ olõ-õs. Tuu asõmal küküt' Mirteli pindre pääl suur hiir. Tä ai hindä varbidõ pääle ja nõstsõ

pää kotsilõ ilosa hõpõdsõ sõlõ.

„Taa om sullõ, armsa Mirtel!” ütõl' tä peenükese helüga. „Tuu iist, et sa matsõ taha' maa sisse nii hulga häid arbuusisiimnit! Teno too lõ om meil, hiiril, no' terves talvõs süük olõman. Lõudsemi taa sõlõ sügävast maa sisest ja kingimi tenoga sullõ!”

Mirtelil oll' külh veidikese kurb miil, et arbuusõ kasvatamisõst midägi vällä es tulõ', a hõpõsõlg miildü tälle väega. Tä kandsõ tuud edespiten kõiki latsiaipitõ aigu ja näkk väega uhkõ vällä.

Mialõ es kingi' hiir midägi ja tatipuust olõ-õs ka määnestki märki. A Mia oll' jo väega tark lats ja tä tiidse, et puu' kasusõ' korgõs umbõlõ aigladsõlt. „Oodami är,” mõtõl' tä.

Ja tõtõstõ! Ku latsõ' märdikuun vanaimä sünnipääväle lätõsi', oll' terve' pindremaa katõt vedelä ja haha lõdsäga, nigu olõs sinnä' pääle mõni vägimiis nuusanu.

„Tatipuu om kasuma nakanu,” sai Mia kõrraga arvo ja oll' väega õnnõlik. „Ma olõ hää aidnik, hulga parõmb ku Mirtel,” mõtõl' tä, selle et kõnõlda' tä jo viil es mõista'.

KODOPAIK

Parõmb paik siin ilma pääl
om mu kodomaa.
Siin hää om seldsin puhada',
mu kallis esämaa.

Kõik tsirgu' laulva', niidü' häitsvä',
om seo mu imämaa.
Siin korgõ' mae' ja latsi hõik,
om siin mu kodopaik.

Laura-Marleen Zopp
Põlva Kuul, 3. klass

KUIS MA TSIRKÕ KAI

Joba mitu aastakka om meil käünü talvinõ
aiatsirkõ kaeminõ. Põnnõv värk! Ma kai
imäga üten tsirkõ minevaasta kah. Kõgõ-
päält tulõtimi puutri abiga tsirgu õigõlõ
miilde. Es olõ' meelen, mis vahet om kodo-
varblasõl ja nurmõvarblasõl. Kõgõ ker-
gemb oll' miilde jättä' niiviisi: nurmõvarb-
lasõl om pää tummõpruun, kodovarblasõl
om pää ahk.

Tsirkõ om hää kaia' uman aian söögi-
maja man. Üles märki' tulõ: määndse' tsir-
gu' käävä' ja ku pall'u näid tulõ. Sõs tulõ

tsirguseldsi kodolehe pääle minnä' ja kõik
üles märki'.

Õdaguspoolõ nakkasõ' tsirgu' inämb
käämä. Üüses vaia jo kõtukõnõ täüs süv-
vä! Veimi näile veidükene muudsambat
süüki: mul oll' pähkmit, saia ja päävälilli-
siimnit.

Minevaasta käve söömän ahkpää-
hähn, a seokõrd tedä es tulõki. Kõgõ
inämb oll' nurmõvarblaisi — noid tull' õkva
kats parvõkõist. Kodovarblaisi es näeki.
Peris pall'o näimi tialaisi. Inämb oll' rasva-
tialaisi, üts sinitialanõ ja paar suutialast.
Kipõ' palliraguja' olli' puukoristaja'.

Peris põnnõv päiv oll'! A tsirkõ om
väega veitüs jäänü. Nurmi kihvtitädäs,
mõtsu raotas lakõs. Kimmäst puhast süü-
ki ja vaiksõt pesäkotust ei lövväki inämp
mitmõ' tsirgu. Inemise' muutva' ummi asju-
ga tsirkõ ello ja olõkit kah.

A tulõvaasta tulõ meil tsirkõkaeminõ
jälki!

Hardi Kala Kuldri Kuul, 3. klass

MU KODO

Mu kodo om Põlva liin,
mullõ väega miildüs siin.
Siin mu sõbra', kodomaja,
midä mullõ viil om vaja?

Koton uutva' esä-imä,
kuna kodo tulõ mina.
Õdagu' meil läävä' ruttu,
vaja pia om minnä' tuttu.

Anelle Kukk
Põlva Kuul, 3. klass

ÜTTE KARVA SÕBRA' NURRI JA NAPSİK

Mu vanalimäl om kass. Tä om väega kipõ taibu ja rõõmsa olõ misõga. Värm om täl vereväpuulnõ.

Ku ma viil väiku olli ja vanaimäga üten elli, tahtsõ hindäle väega tiidsokõist. Kuvvõndas hällüpääväs tõigi vanaimä mullõ väiku kassipuja. Tä sai nimes Nurri.

Viimätsel suvõl inne kuuli oll' Nurri mu kõgõ suurõmb sõbõr. Tä es jää' minost sammugi maaha.

A tönõkõrd juhtu, et Nurri oll' külä pääle hulkma lännü. Sõs ollimi kõik murrõh, et kohe kassikõnõ om jäänü. Meil es tulõ' pikält hõiku'. Pannimi tähele, et Nurrikõnõ tull' üle mäekundi naabri puult. Sinnäpoolõ oll' haina sisse kassil joba tiirada tambit. Vanalõimäle oll' asi selge — Nurri om sõbras saanu naabritalo piniga. Naabritädil kassi ei olõ', a täl om illos rebäsekarva pini. Pinni kutsutas Napsikus.

Pia ollgi süküs käen ja ma naksi koolin käümä. Vanaimä poolõ jõudsõ ma päält koolioppusõ tegemist. Nurrit es olõ' sagõhõhe koton. A ku ma tedä nimme pite hõiksõ, tull' mii' kassikõnõ suurõ joosuga naabri puult. Tä võtsõ ummi käppiga mu jalaseere ümbrelt kinni ja näüdäs, et olõmi iks sõbra'!

Ma ei saa' jo tä pääle pahanda', et täl pääle mu' viil üts hää sõbõr om. Päälegi omma' nää' tävveste ütte karva!

Rebeca Hiiesalu Põlva Kuul, 3. klass

NELI VAHVAT KUUD ESTRAGA

Mullõ umma' kõik aig, nii pall'o ku hinnäst mälehtä, iks hobõsõ' miildünü.

Sügüse oll' kuulda, et mu kodo lähküh ots hobõsõkasvatust ponilõ ratsanikku ja jalotajat. Haardsõ kipõlt tuust võimalusõst kinni ja parhillatsõs olõ joba neli kuud Estraga ratsutanu.

Estra um ja ei olõ' kah poni. Tä ei olõ' nii korgõt kasvu ku võidusõiduhobõsõ'.

Hää opitunni sai algusõ jaoh kah. Juhendaja unõht' mullõ üldä', et suurõ puu ala jõudõh tulõ mul hinnäst vasta hobõst surbu' ja niimuudu ma sis istsõ julgõhe ja sirgõhe edesi ni olõs pīaaigu maaha sadanu. Viimätsel minotil avitõdi minno ja õnnõtus jäi är. Sai hää opitunni, et hobõnõ sõit, a ma esi' piä mõtlõma ja hinnäst hoita' mõistma.

Ratsutamah käü ma neli kõrda nädälih ja tuu sisustas suurõmba osa mu vabast aost. Katõl kõrral sõida sadulalda uma lemmikuga ja katõl kõrral toimus tävveh varustusõh galopi ja traavi treening.

Mul um nuur ja hää oppaja Kristi, kiä tund nii hobõsit ku triinmise kunsti.

Olõ lännü naidõ nelä kuuga pall'o julgõmbas ja rõõmsambas, selle et tiia: mu lemmik Estra uut minno.

Taa vahva hobi um mullõ kistumalda meele perrä!

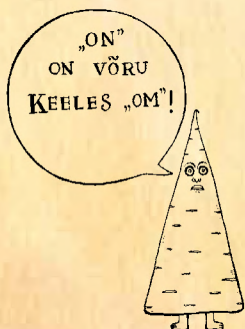
Rahel Kallivere Viluste PK, 2. klass

Aituma, võro keele oppaja' Hilja Varov, Hedvi Rebane ja Aasa Liiv.

REPÄN PUU-UNIGU ALL

Viimätsel aol oll' Liisa tähele pandnu, et mitu kannu oll' kohegi är kaonu. Näil oll' külh ull' kommõ' häste käkitühe kotussõhe pessi tetä' ja munnõ hindä teedä' hoita', a õdagus tull' iks kõik lauta varju ja magama. Ja pini', Pitsu ja Pontu, kiä ketih olli', lõvvassi' mõnikõrd mitu hüvvä minotit, no' ummõtõgi kedägi moro pääl es olõ'. Kana' olli' õkva nigu paljahe luhvti är haihtunu.

Süküs tull' ja puu' naksi lehti maaha pilma. Suurõ vahtra all oll' maah pall'o värviliidsi lehti. Liisal oll' noid kunstioppusõ tunni jaos vaia. Vahtra man lauda saina veereh lösüt' suur matal eterniidiga kinni' katõt virn vanno puulattõ. Säält paistuva' kõgõ ilosamba' ja verevambä' lehe', miä es olõ' maah videlemi-sega hirmsas lännü.

Kõrraga nakaś Pitsu, kiä vahtrõpuulõ kõgõ lähkümbäl ist-sõ, õigõ kuřalt jõrisõma. Pini karv lätś õkva sälä pääl püstü ni tä jõllit' midägi lavvaunigu man. Sis nakaś Pitsu õigõ tassa ni lõristõh lähkümbäle minemä. Lõrrin lätś üle haukmisõs. Mugu' saiso, vahtsõ ja hauksõ. Liisa lask' põlvildõ ni pruuvsõ kaia', midä pini nii hirmsahe hauk.

Unigu all oll' väega hämmär. Peris lauda saina veerest, kost veidü' valgust sisse paistu, helgässi vasta kats suurt silmä ja... kõrva'! Igävedse' suurõ' kõrva'! Liisa es olõ' umah eloh midägi säänest nännü. Nii vahtsõva' lats ja elläi ütstõsõlõ vasta mitu minotit. Sis hüpäs Liisa robinalla püstü ni juusk' tarõ mano immä-essä kutsma. „Imä! Esä! Unigu all om määnegi hirmsa elläi!”

Vanõmba' tull' õkva kaema. Pitsu hauksõ iks kurjõmbahe ni oll' viil lähkümbäle lännü. Esä lassõ hinnäst põlvi pääle ja suunaś taskulambi võimsa viho õkva unigu ala. Kats silmä jah. Suurõ kõrva'. „Liisa, meil om tah repän!” hõigaś esä. „Peris eloh repän! Ja kae', kohe mi kana' saiva'!” Tõõpoolõst. Laudu all oll' terve unik valgit sulgi...

Tsiuh! Ja kõrraga olli' silmä' lännü. Repän pandsõ mõtsa poolõ ajama ni timä suur kohonõ hand lohisi takah õkva nigu luud. Pitsut perrä es lubata' ni pikäpääle rahusi tä maaha. Liisa luutsõ, et äkki tulõ elläi tagasi ni tedä saa vast veidü lähkümbält kaia'. A päält taad õdaguspoolikut tedä inämb nätä' es olõ'. Ja kanno moro päält inämb es kao' kah.

Leila Holts
Üles võtnu Mariann Rea

REPÄN

Näütäs nii, et repän om meile häste tutva elläi, selle et tä om meile teedä' mitmist muinasjutost, miä omma' meile väikust pääle tutva'. A kas tuu om iks tötö, midä timä kavalusöst kõnõldas? Uurimi väl- lä! Nakami pääle hannast — tuu om jo pihlõdsõ ilodusõ päämäne vara! Hand om rebäsele nii tekk külmäl aol, tüür kipõl joosul, a tuust om api ka takanajajidõ petmisel.

Ku repän taht jahipinne iist är juuskõ', a nuu' tulõva' mugu' li- gembähe, sös käänd kavvalpää äkki hääd kätt, a handa hoit täüsnuka all. Pini' juuskva' hanna poolõ, a reinovatõr lippas ruttu tõsõlõ poo- lõ. Tuusjaos omgi rebäse hannaots valgõ. Kavvõst paistus tuu häste kätte, nii et ku hannaga näüdädä'

ütele poolõ, a esi' joosta' tõõsõlõ poolõ, või viil pakku päседä'.

Muusiän, valgõ hannatutt avi- tas ka rebäsepojõl immä silmän pitä'. Rebäse' omma' väega hää' latsõvanõmba'. Kutsikidõ iist kand- va' huult nii imä ku esä. Üte kuu vannudsõ' rebäsekutsiga' tulõva' oosõst vällä mängmä. Ödagu, üüse vai varra hummogu toova' vanõmba' põnnõlõ uma jahisaagi. Hillätassa opva' ka kutsiga' esi' jahti pidämä — kõgõpäält püündvä' suuri mardi- kit ja sisalikkõ, sös hiiri ja oosõhiiri. Ku kiäki kutsikidõga rebäst sekä, võtt vana repän kutsiga' üten ja vii nä tõistõ pessä. Mõnikõrd või tõnõ uus* olla' 2–3 kilomiitret vanast oo- sõst.

* uus : oosõ 'urg : uru'

Joonistanu Elina Sildre

Aiapidäjä' suurustasõ:
„Mul kasvi nii suur upin,
et vaivalt mahtu korvi!”

„A mul kasvi nii suur
upin, et tuu kättesaamisõs
ma ronisi lavva pääle ja
lavvajala' vajju' rasõhusõ all
lakja!”

„Ah, taa olõ-õi jo midä-
gi! Mu' upin oll' nii rassõ, et
nelä mehega vaivalt joudsõ-
mi vankri pääle nõsta!”

„Kas vankri lätš kats-
ki?”

„Es lää', a ubina seest
ronisi vällä vagõl ja sei
hobõsõ är!”

Oppaja: „Juku, ütle', kuna
om ubinidõ korjamisõs
õigõ aig?”

Juku: „Sõs, ku naabri
pini om kõrraligult ketin!”

Juku esä kõlistas naabrilõ:
„Kulõ', kas sa teit joba
uma poisi matõmaatiga
kodotüü är?”

„Jah, tei.”

„Olõ' hää miis, lasõ' ma
kiroda maaha!”

Juku lugõ rongin paksu
raamatut ja hõigahtas
aigaolt:

„Ossa poiss! No ütle'
külh! Kae' kurja! Tohoh! Või
jummal!”

Juku kõrval istus tädi-
kene, kiä ei kannhta' inämb
vällä ja küsüs lõpus:

„Poiss, midä põnovat
sa loet?”

„Aabitsat!”

Juku sõit rongiga. Timä
kõrval torisõs tädikene:
„Joba katskümmend
aastat sõida ma taa rongiga,
a säänest trügimist olõ-i ma
innembi nännü!”

„Katskümmend aastat!
Ohoh! Kuna sa joba rongi
pääle tullit?” imehtäs Juku.

Juku lupa oppajalõ: „Hum-
mõnidsõst pääle omma'
mul kõik kodotüü' alati är
tettü!”

„Ei usu! Tuud olõt sa
varramba ka lubanu!”

„A nüüt ma anna ausõ-
na. Mu vanaesä lätš pensio-
nilõ!”

Juku esä kitt sõbrulõ: „Meil
om Jukuga vahtsõnõ süs-
tiim — egä kõrd, ku tä koo-
list katõ tuu, piät tä tegemä
sada kässikõvõrdust. Olkõ'
sõs päälegi ull, a vähämbält
tukõv!”

Oppaja: „Müger süü
päävän sama pall'o, ku
tä kaal.”

Juku: „A kost müger
tiid, ku pall'o tä kaal?”

Juku ost kinokassast
piledi.

„Sa ostat joba kolman-
da piledi,” ütles piledimüüjä.
„Mille?”

„A tuu miis säääl ussõ
pääl tõmbas mu piledi kõik
aig purus!”

Juku om joudnu tele-
saatõn „Kiä taht saia'
mill'onäris?” viimädse küsü-
muse mano.

Tuu om sääne: „Mää-
ne tsirk ei mõista' hindäle
pessä tetä': kuldnokk, kana,
kägo vai faasan?”

Juku mõtlõs esäle kõlis-
ta'. Esä võtt telefoni ja and

nõvvu, et Juku ütlesi „kägo”.

Juku vastaski, vastus
om õigõ ja Juku võit mill'oni.

Koton küsüs Juku esä
käest, kuis tä õigõt vastust
tiidse.

Esä naar: „Kulõ', Juku,
tuu om jo siililegi selge, et
kägo eläs kelläkapin!”

Juku kitt umma pinni: „Mul
om väega hää pini — tuu
mullõ egä hummogu värski'
aolehe’.”

„Olõ-õi taa midägi. Egä
pini mõistasi tuud tetä', ku
tedä kutsikast pääst opa-
da'!” arvas naabri.

„Nojah, tuud külh, a
meil olõ-õi aolehe' tellidü'!”

RAHVARÕIVIN LAULJA' JA TANDSJA'

MEISTERDÜS

VAIA LÄTT: KÄÄRE, LIIMI,
SUURÕMBIT PUDOLIKORKÕ JA
VÄRVIPLEIÄTSIT.

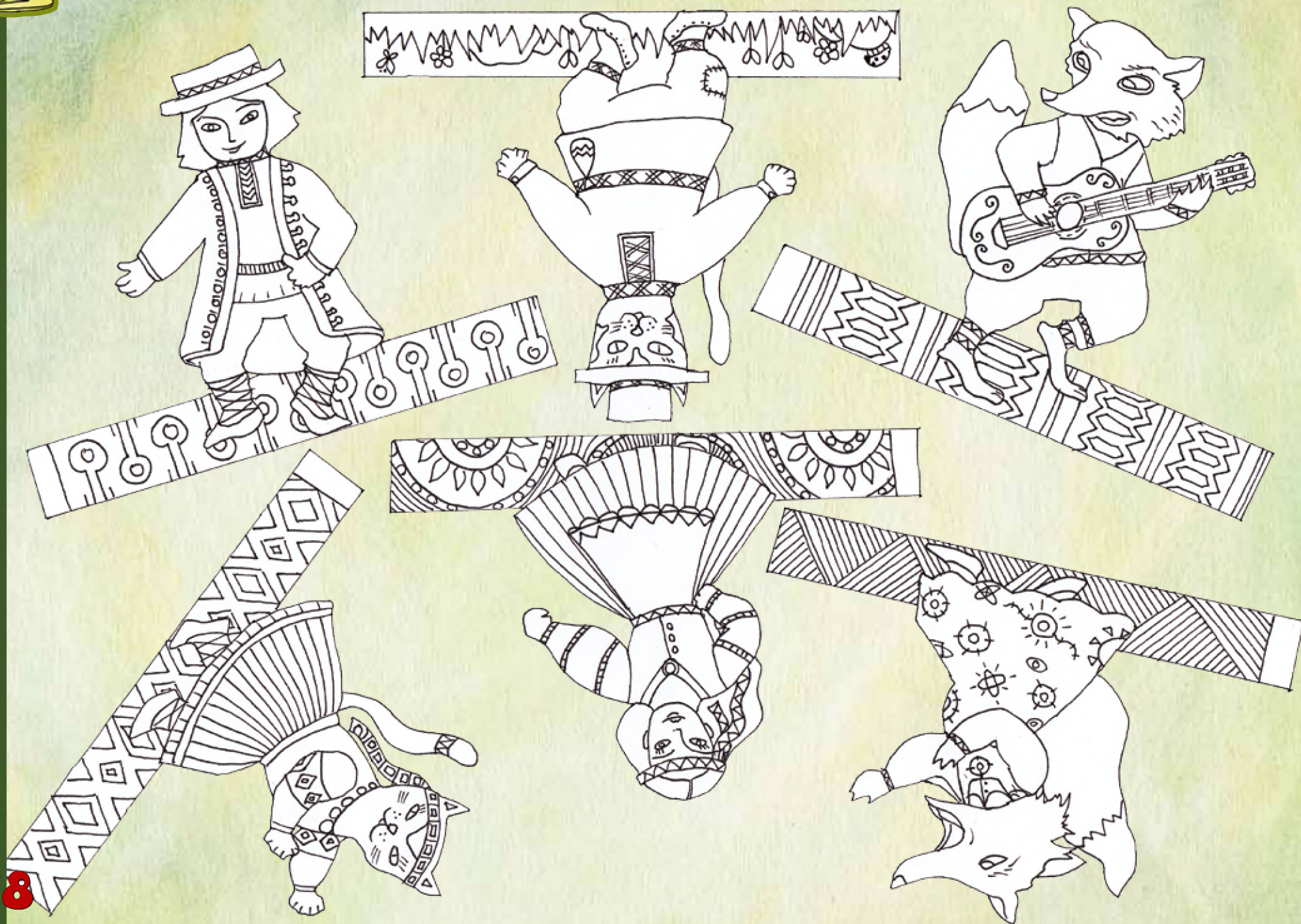
TII' NII:
LÕIKA' TEGELÄSE'
VÄLLÄ.
VÕTA' SUURÕMBAT
SORTI KORK JA
PANÕ' ALOMANÕ
VIIR KORGI PAK-
SÕMBA OSA ÜMBRE.
LIIMI' VIIR KINNI'.

TÕÕSÕL PUUL SAAT TEGELÄISI RÕIVA'
VÄRVI' HINDÄLE MIILT PITEN.

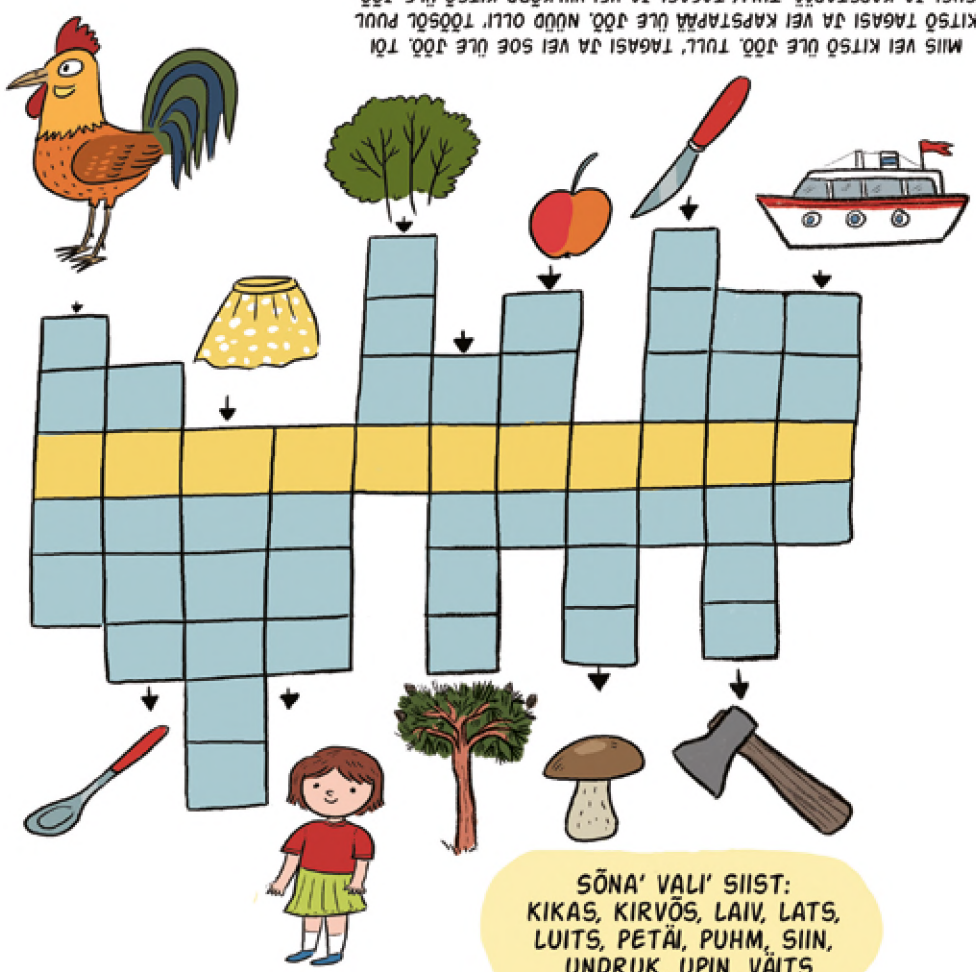
Meisterdämist opas' Deivi Kasuk.

ÜTSKÖRD TAHTSÕ MIIS LOODSIKUGA ÜLE
JÕÕ SÕITA'. TÄL OLL' VAIA TÕÕSÕLÕ POOLÕ
VIIÄ' KITS, SUSI JA KAPSTAPÄÄ. LOODSIK
KAND' KÕRRAGA MIIST JA ÜTTE VIIL. MIIS
TIIDSE, ET SUTT JA KITSÕ SAA-I KATÕKÕISI
JÄTTÄ' - SUSI OLÕS KITSÕ ÄR MURDNU. KU
JÄTTÄ' KITS JA KAPSTAPÄÄ KATÕKÕISI, OLÕS
KITS KAPSTAPÄÄ ÄR SÕÖNÜ. MIIS MÕTÕL' JA
MÕTÕL', A PERÄKÕRD MÕTÕLGI VÄLLÄ, KUIS
TAAD KÕRRALDA' JA VEI KÕIK ÖNNÕLIGULT
ÜLE JÕÕ. KUIMUUDU?

MIIS VEI KITSÕ ÜLE JÕÕ, TULL' TAGASI JA VEI SÕE ÜLE JÕÕ. TÕI
KITSÕ TAGASI JA VEI KAPSTAPÄÄ ÜLE JÕÕ. NÜÜD OLLI TÕÕSÕL
POUL. NÜÜD TAGASI JA VEI VIILKÕRD KITSÕ ÜLE JÕÕ.
SUSI JA KAPSTAPÄÄ TULL' TAGASI JA VEI VIILKÕRD KITSÕ ÜLE JÕÕ.
NÜÜD PIDI MIIS ESJ' VALVMA, ET NÄ ÜTSTÕIST ÄR EI SÕÕSI.

SÕNA' VALI' SIIST:
KIKAS, KIRVÕS, LAIV, LATS,
LUITS, PETÄI, PUHM, SIIN,
UNDRUK, UPIN, VÄITS

VIA' JUTIGA KOKKO ELLÄI JA TIMÄ LATS!

- HOPÕN
- LEHM
- KITS
- KASS
- KANA
- PINI
- LAMMAS
- TSIGA
- HANI
- PARTS

- KITSÕTALL
- KASSIPOIG
- KUTSIK
- HANIPOIG
- VARS
- TIBO, TSIIGUPOIG
- PÕRSS
- PARDSIPOIG
- VASIK
- VOONAKÕNÕ

HÄÄ SEENELINE

